հաւատալի աշխատութեամբ մեծ ցորեն մը կը տանէր․ երբոր մնտուկին հասաւ, որ բոյներնին հոն էր, այնչափ արտորալ սկսաւ՝ որ ան աշխատալի ձամբորդութենէն ետքը բեռովը վար ինկաւ ։ Այսպիսի դժբախտունի փիլիսոփայի մըն ալ հանդիպէր նէ՝ սիրտը կը նեղացընէր ։ Վար իջայ, տեսայ որ ան մրջիւնը ցորենը ձանկերովը բռներ է ։ Նորէն վեր սկսաւ ելլել․ իրեք անգամ նոյն դժբախտութիւնը հանդիպեցաւ ։ Եղաւ որ ձամբուն կէսէն ինկաւ, եղաւ ալ որ աւելի բարձրէն․ բայց ոչ երբէք ունեցածը թողուց, և ոչ յուսահատեցաւ ։ Բայց վերջապէս ուժէ ինկաւ ու կեցաւ․ ուրիշ մրջիւն մը եկաւ օգնեց իրեն որ բեռը տանի․ բեռն ալ գեղեցիկ մեծկակ ցորեն մըն էր որ մրջիւն մը հազիւ կրնայ տանիլ ։ Կը հանդիպի որ պատէն վեր ելլելու ատեն ցորենը ձանկերնուն կը սահի կ'իյնայ․ թէ որ գտնեն՝ կ'երթան նորէն կ'առնեն, չէ նէ ուրիշ մը կը փնտռեն, և կամ ուրիշ բան մը կ'առնեն․ վասն զի կ'ամըչնան պարապ ձեռքով բոյնը դառնալու ։ Ես բանս փորձեր եմ, ու գտած ցորեննին մէկդի եմ առեր ։ Թէ որ մէկը բաւական համբերութիւն ունենայ, բոլոր աս փորձերը դիւրաւ ինքն ալ կրնայ ընել․ մրջիւններուն ունեցած համբերութեանը չափ համբերութիւն հարկաւոր չէ․ բայց քիչ մարդ կայ որ աս բանս ընէ ,, ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բարոյական դաստիարակութեան մէջ եղած սխալմունքներուն վրայ, և թէ ինչ կերպով անոնց առաջքը առնելու է ։

Ա․

ՇԱՏ իմաստութեամբ կ'ըսէ Լոք փիլիսոփան․ "Տղայ մը լեզու ելլելուն
,, պէս՝ քովը պէտք է խելացի զգուշաւոր ու դիտող մարդ մը գտնուի,
,, որ վրան աղէկ աչք ունենայ, ամէն տեսակ ախտերէ զինքը զգուշացընէ, մանաւանդ չար ընկերներու
,, կենակցութենէ ,, ։

Տղոց բարոյականը խիստ պզտիկուց շտկել սկսելու է․ աս բանս սուրբ գիրքը ծանր խօսքերով կ'ապըսպրէ, ու ծնողաց վրայ պարտք կը դնէ որ ամենևին աս կողմանէ անհոգութիւն չընեն ։

Բարոյական դաստիարակութեան մէջի մեծամեծ սխալմունքները շատ գէշ հետևանքներ կ'ունենան՝ թէ մասնաւոր անձանց և թէ բոլոր ընկերութեան համար․ աս սխալմունքներուն դիմացը առնելու ինչ հնարքներ որ կան՝ հոս համառօտ կերպով մը յիշենք ։

Ա․ Չար օրինակ ։ — Չար օրինակը ամէն բանէ աւելի տղոց բարքը կ'աւրէ․ անոր համար ծնողք և վարժապետք ամենայն կերպով պիտի ջանան որ տղոց բարի օրինակ տան ։ Ֆենելոն որ և իցէ օրինակին այնչափ ազդու ըլլալուն բնական պատճառը աս բանս է կ'ըսէ․ "Տղաք զանազան բաներու վրայ դեռ որոշ ու պայծառ
,, գաղափար և բաւական հմտութի
,, չունենալով, ինչ որ տեսնեն՝ մէկէն
,, անոր կը հետևին, ու մտքերնին կը
,, պահեն ,, ։

Ասոր խիստ հարկաւոր է որ տղոց քով եղողները առաքինի ու ընտիր մարդիկ ըլլան, մանաւանդ ծնողք, ու ջանան միշտ բարի օրինակ տալու․ և թէ որ մէկը բնութեամբ առաքինի չէ, գոնէ նայի որ տղոց առջևը առաքինի երևնայ․ որպէս զի իրեն չար օրինակովը ուրիշներուն կորստեանը պատճառ ու պատասխանատու չըլլայ ։

Յոբնաղ լատին բանաստեղծն ալ կ'ըսէ, թէ "Տղոց առջևը շատ պատկառանքով կենալու է ,,․ աս խօսքը կրնանք ասանկ իմանալ՝ թէ տղայ մը քանի որ դեռ պզտիկ է՝ ինչ և իցէ

տեղ ալ ըլլայնէ պէտք չէ տեսնէ կամ լսէ այնպիսի անվայել գործքեր ու ծուռ սկզբունքներ որ զինքն ալ կրնան մոլորցընել։

Ուստի պէտք է որ ծնողք տղոց առջև ոչ և իցէ մարդու վրայ գէշ խօսելէն զգուշանան. ապա թէ ոչ՝ տղաքն ալ նոյն կերպերը սորվելով, երբոր մեծնալու ըլլան՝ իրենք ալ ուրիշի վրայ արհամարհանօք կը խօսին. ասով ընկերութեան մէջէն սէրն ու համարմունքը կը վերնայ և ընկերութիւնը կը քակուի։

Փափկութի, աղքատներուն դէմ խստասիրտ ըլլալ, որկրամոլութիւն, գողութիւն, և ուրիշ ասոնց նման ախտերը շատ անգամ ծնողք տղոց առջևը համարձակ կ'ընեն. անով խեղճ տղաքն ալ նոյն ախտերուն տէր կ'ըլլան։

Տղոց առջև իրարու հետ կռիւ ընելը, մանաւանդ նախատական խօսքերով, շատ վնասակար է տղոցը. վասի անով տղաք ծնողացը վրայ ունեցած համարմունքնին կը կորսընցընեն. անկէ աս մեծ վնասներն ալ կը ծագին, որ մեծնալէն վերջը իրենց ծնողաց խօսքերը մտիկ չեն ըներ, իրենք ալ կը վարժին ուրիշներու հետ կռիւ ընելու, և նոյնպէս անարգանօք վարուելու պատուաւոր անձանց հետ ալ. քաղաքական և աստուածային օրինաց ալ չեն հնազանդիր, ու սաստիկ արհամարհոտ կ'ըլլան։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՀԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Օթեսսա։

ՈՒՍԱՍՏԱՆԻ երրորդ գլխաւոր քաղաքը սեպուած է հիմա Օտեսսան, Փեթրպուրկը առաջին՝ ու Մոսքուան երկրորդ դնելով։ Այսիկայ յիսուն տարի առաջ խեղճ ողորմելի գեղ մըն էր որ Խաճապէյ կ'ըսուէր, ու բնակիչները Թաթար էին՝ քանի մը տնակներու մէջ բնակած. իսկ հիմա Եւրոպայի խիստ գեղեցիկ ու բանուկ քաղաքներէն մէկն եղած է, և գրեթէ 70,000 բնակիչ ունի։ Երբոր Կատարինէ Բ կայսրուհին 1793ին գնաց Խրիմ ու մօտ տեղուանքը քալեց, Ռիշելիէօ անունով գաղղիացի դքսին խորհրդովը աս նոր քաղաքին հիմը ձգեց. և որովհետև կը կարծուի թէ հին ատեն Յունաց Օթեսոս ըսած քաղաքը ան կողմերը կ'ելնար, ասոր ալ անունը Օտեսսա դրաւ։ Փողոցները լայն ու շատը քարայատակ են, բոլոր տները կանոնաւոր ու մեծաշէն, խանութները հարուստ, եկեղեցիները գեղեցիկ. բայց ամենէն աւելի գեղեցիկ կտորը ծովեզերեայ ճեմելիքն է, որ փառաւոր պալատներով ու շատ ծառերով զարդարուած ըլլալովը՝ ծովուն կողմէն եկողին միտքն ու աչքը կը զմայլեցընեն։ Բնակիչներուն գրեթէ երրորդ մասը օտարազգի են, այսինքն գերմանացի, իտալացի, գաղղիացի և յոյն. մեր ազգէն ալ 50 տունի չափ կան՝ որ Ուլահի կողմերէն եկած են հոն։ Այս քաղաքիս վաճառականութիւնը խիստ բանուկ է, մանաւանդ որ 1817ին'ի վեր ազատ նաւահանգիստ եղած է 30 տարուան համար։ Ռուսաստանի բոլոր հարաւային կողմերէն վաճառքները հոն կ'ինան, դրսէն ալ Սև ծովին նեղուցէն ու բոլոր ներսի նաւահանգիստներէն նաւերը Օտեսսա կուգան։ Պօլիսէն ալ հոն քանի մը տարի է որ շոգենաւ կը բանի 15 օրը մէյմը, ու երկու օրուան մէջ կը հասնի։

Հրապարակական շէնքերուն մէջ երևելի են Ռիշելիէօի վարժարանը, մաքսատունը, դրամատունը, արևելեան լեզուաց ուսումնարանը, տնկաբանական պարտէզը, թէատրոնը, հարաւային Ռուսաստանի հնութեանց պահարանը, այլ և այլ դպրոցները, ընկերութիւնները և այլն։ Բոլոր հարաւային Ռուսաստանի զինուորա-